

Dekningen av kjendisnyheter i Se og Hør og VG

- Hva trenger publikum å vite?

Bacheloroppgave i journalistikk

Universitetet i Stavanger

2023

Anna Celine Hanisch, 260364

Veileder: Julia Doksæter Horn

Forside

Bacheloroppgave

Studieprogram: Journalistikk

Opptaksår: 2020

Er oppgaven konfidensiell? NEI: **JA:**

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål (anonymt)? JA: **NEI:**

Forfatter(e)

Studentnr (6 sifre)	Navn:
260364	Anna Celine Hanisch

Oppgavens tittel:

Dekningen av kjendisnyheter i Se og Hør og VG

Hva trenger publikum å vite?

Veileder: Julia Doksæter Horn

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven er kjendisjournalistikk, og den handler om hvordan Se og Hør og VG Rampelys dekker kjendisnyheter i dag. Ved hjelp av problemstillingen: «*Hvilke etiske og journalistiske dilemmaer kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter?*», har jeg sett på ulike etiske og journalistiske dilemmaer som har oppstått i de to redaksjonene, og hvordan disse har blitt håndtert. Videre har jeg også sett på hvilke regler og rutiner Se og Hør og VG Rampelys har for publisering av kjendisnyheter, og hvordan de jobber for å ivareta disse. Oppgaven er besvart basert på tre ulike forskningspunkter. For å finne svar på problemstillingen har jeg tatt utgangspunkt i et teorigrunnlag som inneholder relevante begreper og lover, og som videre legger grunnlaget for drøftingen. Oppgaven bygger på den kvalitative metoden, kvalitativt intervju, der jeg har intervjuet ansvarlig redaktør i Se og Hør og avdelingsleder i VG Rampelys.

Jeg kan i denne oppgaven konkludere med at til tross for at Se og Hør og VG Rampelys har noe ulike regler og rutiner for innhenting og publisering av kjendisnyheter, oppstår det både etiske og journalistiske dilemmaer hos begge redaksjonene. De etiske dilemmaene som ofte oppstår i forbindelse med publisering av kjendisnyheter er innhenting av samtidig imøtegåelse og tilsvar, og skillet mellom informasjon som er av offentlig interesse, og informasjon som anses å være av privatlivets fred. De journalistiske dilemmaene som kan oppstå går ofte ut på at mangelen på konkrete interne retningslinjer kan føre til misforståelser og feilvurderinger i arbeidsprosessen innad i redaksjonen.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet av Anna Celine Hanisch og ble utarbeidet i forbindelse med avsluttende utdanning for bachelorstudiet journalistikk, ved Universitetet i Stavanger (UiS).

I denne oppgaven har jeg gått i dybden på norsk kjendisjournalistikk, og jeg har funnet svar på hvilke etiske og journalistiske dilemmaer som kan oppstå ved innhenting og publisering av kjendisnyheter.

Jeg ønsker å rette en stor takk til mine to informanter, Marcus Husby fra VG Rampelys og Ulf André Andersen fra Se og Hør, som har bidratt med mye tid og informasjon til oppgaven.

Til slutt ønsker jeg å takke min veileder Julia Doksæter Horn som ga meg muligheten til å skrive en oppgave om dette temaet, og som bidro med god oppfølging og gode innspill gjennom hele arbeidet med oppgaven.

God lesning!

Anna Celine Hanisch

11.05.23, Stavanger

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	i
Forord.....	ii
1.0 Innledning og bakgrunn for valg av oppgave.....	1
1.1 Problemstilling	2
1.2 Oppbygging av oppgaven.....	2
2.0 Teori.....	4
2.1 Kjendiser	4
2.2. Journalistisk praksis	4
2.2.1 Samfunnsoppdraget.....	4
2.2.2 Informasjonsansvaret.....	5
2.3 Lov og rett	6
2.3.1 Personvern	6
2.3.2 Privatlivets fred	6
2.3.3 Samtidig imøtegåelse og tilsvar	7
3.0 Forskningsmetode.....	9
3.1 Kvalitativt intervju.....	9
3.1.1 Intervjuguide.....	9
3.2 Utvalg.....	10
3.3 Ivaretagelsen av forskningsetiske regler	10
3.4 Styrker og svakheter ved metoden	11
4.0 Presentasjon av funn.....	13
4.1 Se og Hør	13
4.1.1 Presseetiske dilemmaer	13
4.1.2 Rutiner og regler for publisering	14
4.1.3 Evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter	15
4.2 VG Rampelys.....	16
4.2.1 Presseetiske dilemmaer	16
4.2.2 Rutiner og regler for publisering	17
4.2.3 Evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter	17
5.0 Drøfting.....	19
5.1 Presseetiske dilemmaer knyttet til kjendisnyheter.....	19
5.1.1 Innhenting av samtidig imøtegåelse	19

5.1.2 Skillet mellom nødvendig informasjon og privatlivets fred.....	20
5.2 Rutiner og regler for publisering av kjendisnyheter	22
5.3 Evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter	23
6.0 Konklusjon	25
7.0 Litteraturliste	26
Vedlegg 1: Intervjuguide	28

1.0 Innledning og bakgrunn for valg av oppgave

Hvem som helst kan bli kjendis i dag. Kari som jobber på matbutikken, hestejenta fra videregående, Bård som spiller dataspill, eller du som leser denne oppgaven. Sosiale medier gjør det mulig å dyrke en kjendispersoneilighet, og publikum kommer tettere på deg og ditt liv nå enn noen gang før. Delingen av hva du gjør, hva du spiser, hva du mener og hvordan du ser ut, er digitalt fôr for mange i den verdenen vi lever i, i dag. Treffer du med innholdet du lager eller med rollen du har i et TV-program, finnes det tilnærmet ingen grenser for hvem du kan nå. En TikTok-trend eller en skandale på reality-TV som går viralt er alt som skal til; plutselig er du en kjendis. En person som "alle" vet hvem er, og som mange nå vil argumentere for at har valgt å leve et liv i offentligheten.

I dag ser vi en utvikling der det private i stadig større grad preger den offentlige debatten. Alle mennesker har rett på et privatliv, uansett om du er kjendis eller ikke. Likevel kan det tolkes som at denne retten blir svakere. I media settes det stadig mer søkelys på politikere og kjente personers privatliv, følelser og private relasjoner (NOU 2009:1, s. 38). Saker om hvor mye en kjendis tjener, hvor de har kjøpt seg hus, hvordan det står til med sexlivet, og hvorfor det ble slutt med den tidligere kjæresten, pryder forsiden i de store tabloidmediene i dag. Det gjør at mediene i større grad må ta stilling til om sakene de skriver utfordrer personvernet til kildene, eller om de er en nødvendig del av nyhetsmiksen som bidrar til å oppfylle samfunnsoppdraget. Noen nyheter vurderes å være nødvendige å publisere med tanke på pressens samfunnsrolle, mens andre nyheter publiseres ikke.

Det er tidligere gjort undersøkelser og skrevet artikler om norsk kjendisjournalistikk på nett og vernet av «privatlivets fred», men ikke om de helt konkrete etiske og journalistiske dilemmaene som kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter. Daglig kan vi se, lese og høre om reaksjoner fra kjendiser i mediene og på sosiale medier, som mener at pressen og publikum har kommet dem for nært. Med denne oppgaven håper jeg derfor å kunne sette søkelys på to riksmidiers regler og rutiner med henblikk på kjendisdekningen deres. Det gjør jeg, fordi det er en debatt som er nødvendig å vie mer tid i en nyhetsverden preget av et høyt produksjonstempo og publikums higende behov for underholdning. Ved å diskutere dette temaet ønsker jeg å dekke kunnskapshullene som angår hvilke kriterier som legges til grunn når redaksjonene vurderer hvilke kjendisnyheter de vil dekke, og hvilke de ikke vil dekke.

1.1 Problemstilling

I denne oppgaven har jeg analysert og sammenlignet hvordan to ulike norske redaksjoner arbeider med kjendisjournalistikk. To av de store redaksjonene som publiserer kjendisnyheter i dag er nettstedet og ukebladet Se og Hør og avisen VG. På bakgrunn av dette vil jeg finne ut av på hvilket grunnlag de etiske avgjørelsene ved publisering tas, og hvordan redaksjonene avgjør hvilke saker som skal publiseres og ikke. Problemstillingen jeg vil finne svar på i denne oppgaven er derfor:

«Hvilke etiske og journalistiske dilemmaer kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter?»

For å svare på denne problemstillingen har jeg tatt utgangspunkt i to kvalitative intervju med ansvarlig redaktør i Se og Hør og avdelingsleder i VG Rampelys. Disse intervjuene skal drøftes ved hjelp av relevant teori og to nyhetssaker hentet fra internett. Den første saken handler om sjaman Durek Verrett som klagde inn Se og Hør til Pressens faglige utvalg for brudd på god presseskikk, grunnet en sak de hadde skrevet om at han lider av en nyresykdom. Den andre saken tar opp en tidligere konflikt mellom VG og influencer Isabel Raad, der Raad mente at redaksjonen hadde begått et overtramp i en sak de publiserte om influenserens bolig i Spania.

1.2 Oppbygging av oppgaven

Oppgaven har totalt syv kapitler, inkludert dette innledende kapitlet. Kapittel to tar for seg den teoretiske forankringen i oppgaven der blant annet journalistisk praksis og presseetikk blir definert nærmere. I kapittel tre beskrives forskningsmetodikken og datainnhenting i oppgaven. Kapittel fire tar for seg presentasjon av funn, mens kapittel fem inneholder drøfting. Kapittel seks tar for seg konklusjonen og kapittel syv inneholder en referanseliste. Til denne oppgaven har jeg også utformet tre forskningspunkter, som samlet vil gi et svar på problemstillingen. Forskningspunktene baserer seg på hovedfunnene jeg ønsker å drøfte i oppgaven og ser derfor slik ut:

1. Presseetiske dilemmaer knyttet til kjendisnyheter.
2. Rutiner og regler for publisering av kjendisnyheter.

3. Evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter.

Første punkt er viktig, fordi det vil bidra til å belyse de etiske dilemmaene som kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter. Det andre forskningspunktet er nødvendig å ha med fordi det vil bidra til å belyse de journalistiske dilemmaene som kan oppstå. Tredje punkt er viktig fordi det vil redegjøre for informantenes håndtering av ulike dilemmaer som har oppstått i redaksjonene.

2.0 Teori

I dette kapittelet vil jeg presentere relevant teori om journalistisk praksis og presseetikk.

Begrepene jeg vil gå nærmere inn på er kjendiser, journalistens samfunnsoppdrag, informasjonsansvaret, personvern, privatlivets fred, samtidig imøtegåelse og tilsvar. Disse begrepene danner grunnlaget for oppgaven, og vil drøftes i sammenheng med hovedfunnene fra analysen. Hensikten med å innhente informasjon fra artikler og fagbøker er å få et bredere perspektiv på problemstillingen og finne ulike synspunkter. Referanser til kilder som er benyttet i oppgaven finnes i referanselisten.

2.1 Kjendiser

En kjendis er en offentlig og kjent person som mange vet hvem er, som for eksempel en artist, en fotballspiller, en deltaker i en realityserie eller en influencer (Nilstun, 2021). «En influencer er en opinionsleder som ytrer seg offentlig i sosiale medier for å påvirke holdninger og handlinger hos sine følgere» (Pihl, 2021). Ved hjelp av influensere kan markedsførere effektivt påvirke målgruppene sine. Et fellestrekk ved kjendiser og influensere, er at de selv har valgt å søke offentlighetens lys. De er i seg selv av stor nyhetsverdi for norske medier, og det kan det være flere grunner til.

For influensere og innholdsskapere kan nyhetsverdien komme fra deres kommersielle virksomhet, da de selger og reklamerer for produkter til sine følgere. For de største idrettsstjernene, kjendisene og TV-profilene kan nyhetsverdien trolig oppstå kun fordi publikum vil lese om dem. Store stjerner anses å være av stor offentlig interesse, spesielt når det gjelder karriere og privatliv. En siste grunn til hvorfor noen kjendiser i seg selv anses å ha nyhetsverdi kan være fordi de, på grunn av statusen sin som kjendiser, er mer sannsynlig å utøve maktmisbruk, og derfor bør dekkes av mediene. Kjendiser er et relevant begrep for denne oppgaven da det i hoveddelen blir satt søkelys på hvordan mediedekningen av norske kjendiser foregår. Influensere er også et relevant begrep da et av eksemplene som blir brukt i drøftingsdelen er en nyhetssak om en influencer.

2.2. Journalistisk praksis

2.2.1 Samfunnsoppdraget

For å omtale journalistrollen, må vi ta utgangspunkt i pressens rolle og funksjon i samfunnet. Mediene er i stor grad med på å ivareta visse funksjoner som er nødvendige og verdifulle i et

velfungerende demokrati. «Pressen har en demokratisk og kulturell rolle – som informasjonsformidler, som overvåker og som arena for den samfunnsdebatten som er så helt nødvendig i et demokrati» (Brurås, 2020, s. 37). Et demokratisk samfunn og en fri presse hører sammen, og pressen har et ansvar overfor publikum å skape en «opplyst allmennhet». Uten dette blir folkestyret svekket og kraftløst (Brurås, 2020, s. 38). Samfunnsoppdraget er nevnt i teoridelen da dette er noe av grunnlaget for journalisters praksis som også utgjør hvordan norske redaksjoner jobber med nyheter i dag. Journalistens samfunnsoppdrag blir presisert i tre punkter i Vær Varsom-plakaten:

Punkt 1.2: «*Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk*» (Pressens faglige utvalg, 2021).

Punkt 1.4: «*Det er pressens rett til å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold. Det er pressens plikt å sette et kritisk søkelys på hvordan mediene selv fyller sin samfunnsrolle*» (Pressens faglige utvalg, 2021).

Punkt 1.5: «*Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre*» (Pressens faglige utvalg, 2021).

2.2.2 Informasjonsansvaret

Det sies at fundamentet for all journalistikk er «The Public's Right to Know». Retten til å søke og motta informasjon er en forutsetning for innsyn i og kontroll av den offentlige forvaltning, og en forutsetning for at folk flest kan ta del i demokratiet og i den offentlige debatt (Brurås, 2020, s. 39). Pressen har et ansvar i å utgi informasjon til publikum, og fungere som en arena for debatt. Likevel finnes det begrensninger. Publikum har ikke rett til å få vite alt, og pressen kan ikke rettferdiggjøre ethvert oppslag ut fra publikums rett til å vite. Det finnes mye sannferdig informasjon som er privat og personlig, og som andre ikke har noen rett til å få vite om (Brurås, 2020, s. 40). Dette kan for eksempel være informasjon som anses å være av privatlivets fred, som vi kommer tilbake til senere i dette kapitlet. Informasjonsansvaret er relevant for oppgaven da dette begrepet senere vil bli diskutert opp mot personvern og privatlivets fred.

2.3 Lov og rett

2.3.1 Personvern

«Personvern handler om retten til et privatliv og retten til å bestemme over sine egne personopplysninger» (Datatilsynet, 2019). Det handler også om hensynet til personers omdømme og integritet i den offentlige sfære, og om hvordan vi behandler hverandre i offentligheten. Vi har alle krav på et fristed som offentligheten ikke skal ha innsyn i (Brurås, 2020, s. 229). Her skal en kunne handle fritt uten innblanding eller tvang fra staten eller andre mennesker. Personvern er et relevant begrep for denne oppgaven da hensynet til en kjendis sitt privatliv danner noe av grunnlaget for drøftingsdelen. Prinsippet om personvern står blant annet skrevet i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK):

EMK artikkel 8: *«Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse»* (Menneskerettsloven, 1999, § 8).

I 2014 vedtok også Stortinget å ta bestemmelsen om personvern inn i Grunnloven for å styrke vernet om den personlige integriteten:

Grunnloven § 102: *«Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon. Husransakelse må ikke finne sted, unntatt i kriminelle tilfeller. Statens myndigheter skal sikre et vern om den personlige integritet»* (Grunnloven, 1814, § 102).

2.3.2 Privatlivets fred

«Et hvert menneskes privatliv er beskyttet av Grunnloven og menneskerettighetene, og det er forbundet med straffeansvar å krenke dette» (Elden, 2022). I Norge ble retten til privatlivets fred opprinnelig utrettet som en personvernbestemmelse. Det kan være utfordrende å trekke opp klare grenser for hva som tilhører privatlivet, i den forstand at det er utenfor offentlig interesse. I mange saker er det helt nødvendig å tenke gjennom hva som tilhører privatlivet, og hva som hører hjemme i det offentlige rom (Brurås, 2020, s. 240). Retten til privatliv blir forklart nærmere i Vær Varsom-plakaten:

Punkt 4.3: «*Vis respekt for menneskers egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn. Vær varsom ved bruk av begreper som kan virke stigmatiserende. Fremhev ikke personlige og private forhold når dette er saken uvedkommende*» (Pressens faglige utvalg, 2021).

Bestemmelsen presiserer at private forhold og menneskers personlige særtrekk og egenskaper ikke skal omtales med mindre det er relevant for saken. Generelt sett er det god journalistikk å få fram mest mulig fakta om en sak, men dette må også veies opp mot andre etiske hensyn (Brurås, 2020, s. 236). Det kan for eksempel være saker der redaksjonen holder tilbake navn og identitet til den omtalte. Det kan også være andre personopplysninger som er kjent for redaksjonen, men som de unnlater å publisere, enten fordi det er irrelevant, eller fordi det er stigmatiserende. Det er ikke til å utelukke at private forhold kan være av stor offentlig interesse. Privatlivets fred er derfor ett av grunnelementene for denne oppgaven, som blir diskutert nærmere i drøftingsdelen.

2.3.3 Samtidig imøtegåelse og tilsvaret

«Det er både et presseetisk, metodisk kildekritisk prinsipp å sørge for at en sak blir belyst fra flere sider, og at alle de involverte parter i en sak kommer til orde» (Brurås, 2020, s. 138). I journalistikken hender det ofte at kjendiser blir utsatt for anklager eller kritikk. Da trer prinsippet om samtidig imøtegåelse inn. Samtidig imøtegåelse handler om at journalisten har en plikt til å la den angrepne part få anledning til å forsvare seg og komme med sin versjon av saken (Brurås, 2020, s. 138). Dette skal skje i samme artikkel, reportasje eller innslag der påstandene framsettes. Prinsippet om samtidig imøtegåelse er presisert i Vær Varsom-plakaten:

Punkt 4.14: «*De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger. Debatt, kritikk og nyhetsformidling må ikke hindres ved at parter ikke er villig til å uttale seg eller medvirke til debatt*» (Pressens faglige utvalg, 2021).

Samtidig imøtegåelse må ikke blandes med retten til tilsvaret. For mens imøtegåselsesretten er samtidig, altså at den angrepne skal få imøtegå beskyldningene i samme sak som beskyldningene framsettes, trer tilsvaretsretten i kraft i etterkant (Brurås, 2020, s. 139). For å ha rett til tilsvaret er det viktig at personen selv er omtalt eller at den aktuelle saken vedkommer

personen på en spesiell måte. Tilsvaret kan derfor være både rene meninger og synspunkter (Brurås, 2020, s. 144). Retten til tilsvar blir også presisert nærmere i Vær Varsom-plakaten:

Punkt 4.15: «De som er blitt utsatt for angrep skal snarest mulig få adgang til tilsvar, med mindre angrep og kritikk inngår som ledd i en løpende meningsutveksling. Ha som krav at tilsvaret er av rimelig omfang, holder seg til saken og har en anstendig form. Tilsvar kan nektes dersom den berørte part, uten saklig grunn, har avvist tilbud om samtidig imøtegåelse i samme spørsmål. Tilsvar og debattinnlegg skal ikke utstyres med redaksjonell, polemisk replikk» (Pressens faglige utvalg, 2021).

Samtidig imøtegåelse og tilsvar er to relevante begrep når det gjelder etiske dilemmaer som kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter.

3.0 Forskningsmetode

I dette kapitlet redegjøres det for hvilke metodikker som er benyttet i oppgaven. Først beskrives metoden for hvordan data har blitt innhentet, deretter introduseres utvalget av enheter. Videre redegjøres det for ivaretagelsen av forskningsetiske regler, og styrker og svakheter ved oppgaven.

3.1 Kvalitativt intervju

Da bestemmelsen falt på hvorvidt jeg skulle samle inn data med kvalitative eller kvantitative egenskaper, tok jeg utgangspunkt i problemstillingen og mine forskningsmessige muligheter. For å best mulig kunne svare på problemstillingen har jeg valgt å gjennomføre et kvalitativt intervju. Kvalitative intervju brukes for å undersøke ulike problemstillinger i tilknytning til mediefeltet (Østbye et al., 2013, s. 101). Målet er å finne ut hvilke overveielser som gjøres hos Se og Hør og VG Rampelys, før stoffet blir presentert til publikum. «Kvalitative intervju og feltobservasjon er helt sentrale metoder for å samle inn og analysere data knyttet til personers oppfatninger, vurderinger og virksomhet» (Østbye et al., 2013, s. 101).

For å planlegge intervjuet best mulig og få gode svar av informantene, valgte jeg å ta utgangspunkt i et semistrukturert intervju. I likhet med ustrukturerte intervjuer gir denne intervjuformen stor fleksibilitet, da det er naturlig å stille oppfølgingsspørsmål og komme med overraskende innspill (Østbye et al., 2013, s. 105). Dette var viktig for min oppgave da jeg som forsker ble mindre bundet. Jeg kunne følge interessante, uventede spor i intervjuet som videre ga nyttig informasjon for oppgaven. Begge intervjuene ble gjennomført på informantenes egne kontor i Oslo.

3.1.1 Intervjuguide

På forhånd av intervjuene ble det utarbeidet en intervjuguide som inneholder spørsmålene som ble stilt til informantene. Her tok jeg utgangspunkt i temaet, problemstillingen og teorien som er brukt i oppgaven. En intervjuguide gir en god struktur over intervjuet og er en plan over hvilke spørsmål som skal stilles (Vøllo, 2020). Intervjuguiden som ble brukt i denne oppgaven består av tre deler. Det er gjort for å bedre strukturere spørsmålene i en naturlig rekkefølge, og som samlet vil gi funn som bidrar til å svare på problemstillingen. Del én tar for seg generell informasjon om informanten, del to handler om redaksjonens interne

retningslinjer, og del tre er om etiske og journalistiske dilemmaer. Ved å dele inn intervjuet på denne måten, opplevde jeg at vi gradvis dykket ned til kjernen av det jeg ønsket svar på.

3.2 Utvalg

Utvalget mitt av enheter i denne oppgaven er Ulf André Andersen, ansvarlig redaktør i Se og Hør og Marcus Husby, avdelingsleder i VG Rampelys.

Ulf André Andersen er 56 år gammel og har jobbet innenfor media og journalistikk i omtrent 35 år. I tillegg til å ha studert statsvitenskap, økonomi og juss, har han også gått på journalisthøyskolen i Oslo. Andersen har vært ansatt i Se og Hør siden 2008, og har jobbet som både forretningsutvikler og redaktør. Tidligere har han også vært ansatt som journalist i Dagbladet.

Marcus Husby er 39 år gammel og har jobbet som journalist siden han var 15 år. Han har en treårig utdanning fra Westerdals reklameskole og har jobbet for flere ulike aviser og redaksjoner som Trønderavisa, Se og Hør og Dagens Næringsliv. Husby har jobbet i VG i to omganger, og har vært ansatt som avdelingsleder i VG Rampelys siden 2020.

Jeg valgte å intervju akkurat disse personene fordi de er godt etablert og har lang erfaring innenfor bransjen. Det er derfor naturlig å anta at de har tatt både etiske og journalistiske vurderinger knyttet til ulike saker. De har begge ansvaret for to store redaksjoner som jobber med kjendisnyheter, og egner seg derfor godt til å brukes i forskningsprosjektet. Variabelen for oppgaven, altså de egenskapene ved enheten som jeg er interessert i å undersøke, er hvordan de to ulike redaksjonene arbeider med kjendisjournalistikk, og hvilke etiske og journalistiske dilemmaer de kan, eller har måttet ta stilling til.

3.3 Ivaretagelsen av forskningsetiske regler

På forhånd av intervjuene ble det sendt et skriv til informantene, som ga nødvendig informasjon om prosjektet og hva oppgaven handlet om. Her ble også temaet for intervjuet presentert, slik at informantene var informert om hva de skulle bli intervjuet om. Før intervjuet var informantene nødt til å skrive under på et samtykkeskjema for å kunne delta i oppgaven. Samtykkeskjemaet er utarbeidet av emneansvarlig ved Universitetet i Stavanger. For å kunne ta opptak og lagre dette på riktig måte, ble applikasjonen «Diktafon» og

Universitetet i Oslos Nettskjema benyttet. Opptak av intervjuene er lagret og transkribert i et eget nettskjema som blir slettet etter prosjektslutt. Prosjektet er dekket av et felles meldeskjema som er sendt inn og godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD).

3.4 Styrker og svakheter ved metoden

I vurderingen av den metodiske kvaliteten til et forskningsprosjekt er det vanlig å diskutere tre aspekter: generalisering, reliabilitet og validitet. Disse begrepene er viktige for å rette oppmerksomheten mot dataene og databehandlingen, og mot hvilke typer svar dataene og analysen gir om problemfeltet som skal belyses (Østbye et al., 2013, s. 124). Generalisering handler om i hvilken grad analysens funn kan gjøres allmenngyldige, altså i hvilken grad forskningsfunnene kan brukes på andre miljøer eller populasjoner utover den spesifikke konteksten til studien (Østbye et al., 2013, s. 124). Det anses som en fordel å kunne generalisere når det gjelder funn i et forskningsprosjekt, fordi det kan brukes til å trekke konklusjoner om en større gruppe eller populasjon utover utvalget som faktisk blir studert.

I denne oppgaven har jeg sett på to store redaksjoner i Norge som jobber med kjendisnyheter. Det er usikkert å si om resultatene jeg kommer frem til vil være representativt for alle redaksjoner som skriver denne typen nyheter, da redaksjonell praksis vil variere ut ifra for eksempel beliggenhet og ressursbruk. Likevel er det rimelig å anta at noen av hovedfunnene vil være representative, fordi de fleste redaksjonene i Norge følger det presseetiske regelverk, også kjent som Vær Varsom-plakaten.

«Stor grad av validitet og reliabilitet betraktes som forutsetninger for at en skal kunne generalisere funnene i analysen» (Østbye et al., 2013, s. 124). Reliabilitet handler om i hvilken grad behandlingen av data er nøyaktig og pålitelig. Til denne oppgaven har jeg valgt å ta lydopptak av mine to intervjuer. Å ta opptak av et intervju framfor å ta notater av det som blir sagt, vil alltid kunne styrke den metodiske reliabiliteten i et forskningsprosjekt (Østbye et al., 2013, s. 124). På denne måten kunne jeg forholde meg til det som ble sagt, ord for ord, og lettere gå tilbake for å se hva informantene snakket om. I noen tilfeller vil det å ta opptak av et intervju også styrke validiteten til prosjektet. «Validitet, eller gyldighet, betyr i hvilken grad man ut fra resultatene av et forsøk eller en studie kan trekke gyldige slutninger om det man har satt seg som mål å undersøke» (Dahlum, 2021). Ved hjelp av funnene fra de to kvalitative intervjuene som ble gjennomført, har jeg funnet svar på hvilke etiske og journalistiske dilemmaer som kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter. Resultatene kan

videre bekreftes, og jeg kan derfor også trekke gyldige slutninger om det jeg har satt meg som mål å undersøke i problemstillingen. Funnene mine fra de to kvalitative intervjuene vil bli presentert i neste kapittel.

4.0 Presentasjon av funn

I dette kapittelet skal jeg ta for meg de to intervjuene hver for seg, presentere svarene jeg har fått og trekke frem hovedfunnene som jeg vil bruke videre i drøftingen. Hovedfunnene er delt inn etter de tre forskningspunktene jeg har tatt utgangspunkt i. Det første delkapittelet tar for seg funnene fra intervjuet med Se og Hør, mens andre delkapittel inneholder funnene fra intervjuet med VG Rampelys.

4.1 Se og Hør

4.1.1 Presseetiske dilemmaer

Andersen forteller at Se og Hør ved flere anledninger har møtt på presseetiske dilemmaer. Et av dilemmaene redaksjonen ofte møter på, handler om å innhente samtidig imøtegåelse. Journalistene er svært bevisst på at personene de skriver om skal få mulighet til å uttale seg. Likevel er ikke det alltid mulig, og de må derfor vurdere om det de har er bra nok og at de publiserer uansett, eller om de er nødt til å droppe saken. Dersom de ikke får svar, pleier de som regel å prøve å få tak i noen andre, da det som oftest er flere involvert.

Andersen poengterer videre at Se og Hør ikke publiserer kjendissaker som de mener at de ikke kan forsvare presseetisk. Dette kan for eksempel være artikler som handler om helse- og familierelaterte saker. Slike saker kan likevel være av stor offentlig interesse, og de må derfor vurderes opp mot personvern og privatlivets fred. Andersen mener de da må ta utgangspunkt i hvilken rolle personen har i samfunnet, og hva det er som gjør at denne personen er interessant. I mange tilfeller får journalistene kun svaret «ingen kommentar», eller de får et svar om at de helst ikke vil ha oppmerksomhet rundt saken, for eksempel på grunn av barn. Da må det gjøres en ny vurdering av om saken skal publiseres eller ikke, men Andersen understreker at barn som regel veier tungt. Han mener det i slike tilfeller ofte handler om private saker som ikke har offentlig interesse, og som kan sette barn i en vanskelig situasjon.

Et annet presseetisk dilemma som journalistene i Se og Hør må ta stilling til, er skillet mellom hva som er nødvendig informasjon og hva som vurderes til å være av privatlivets fred. «I utgangspunktet er all informasjon om kjendiser nødvendig informasjon. Fra mitt ståsted er utgangspunktet at det meste er av offentlig interesse, men så finnes det noen temaer som for eksempel utroskap og helse som kan være av privatlivets fred» (Andersen, 2023).

Andersen mener det viktigste er at det må være offentlig interesse rundt saken for at de skal skrive om det. På denne måten blir det hele tiden en vurdering om en person har søkt offentligheten eller ikke. Han mener videre at redaksjonen har klare krav på hvem som er kjendiser og ikke, og at det i stor grad handler om personen har ønsket seg en plass i det offentlige rom, og med vilje og viten har oppsøkt rollen som kjent figur. Han trekker fram et eksempel: Dersom Se og Hør har skrevet en sak om at et kjendispar gifter seg, og paret har vært åpen om giftemålet og ønsket publisitet knyttet til seremonien, mener Andersen at det er naturlig at Se og Hør også dekker kjendisparets eventuelle skilsmisse.

4.1.2 Rutiner og regler for publisering

Som hovedregel følger Se og Hør Vær Varsom-plakaten og de har ingen etiske retningslinjer utover dette, forteller Andersen. Redaksjonen tar sikte på å ha kurs to til tre ganger i året der det blir hyret inn eksterne foredragsholdere og diskutert aktuelle saker. Til tross for at de i dag har noe intern kursing mener Andersen at de var flinkere til dette for noen år siden. Da hadde de et fast opplegg til nyansatte som de måtte igjennom, noe de ikke lenger har. Andersen begrunner dette i at Se og Hør tidligere ønsket å få en høyere etisk standard, og at det derfor var viktig med ekstern hjelp. Han mener denne kompetansen nå er på et høyere nivå, og behovet ikke lenger er så stort. I dag ivaretas de etiske retningslinjene ved at journalistene selv passer på at de kan det som står i Vær Varsom-plakaten og diskuterer saker innad i redaksjonen fortløpende.

I Se og Hør er etiske vurderinger en del av idéfasen. De ansatte vurderer ideen og diskuterer eventuelle etiske problemstillinger de kan måtte ta stilling til. De etiske vurderingene gjøres kontinuerlig av journalisten, reportasjeledelsen og Andersen selv. Redaksjonen har ingen spesielle kjøreregler eller kriterier journalisten må oppfylle for å få saken publisert. Det er derfor mer opp til journalisten og reportasjeleder å vurdere om det finnes noen etiske utfordringer som må diskuteres nærmere. Se og Hør har som ambisjon at sakene skal gjennomgås av en kollega før publisering.

Hvis saken er kontroversiell, blir den diskutert med nærmeste leder, og gjerne også diskutert på redaktørnivå. Andersen leser som oftest kun igjennom hovedsakene som blir publisert, men bistår også med hjelp dersom journalistene møter på usikkerhet rundt en sak. Da går de gjennom saken grundig og har en nøye gjennomtenkt vurdering før eventuell publisering. I store saker som en kan være usikker på, kan de også få hjelp av en advokat til å lese igjennom

og komme med råd. Andersen mener likevel at de aldri er usikre hvis de først publiserer. «Det er ikke noe fasitsvar på det vi driver med, så det hender ofte at folk er usikre. Det er en skjønnsmessig vurdering» (Andersen, 2023). På spørsmål om hvordan en da kan være sikker på at alle reglene følges korrekt, svarer Andersen følgende: «Det kan man aldri være sikker på. Det er en del av det å være journalist» (Andersen, 2023).

4.1.3 Evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter

I desember 2021 publiserte Se og Hør en sak om at den amerikanske selverklærte sjamanen Durek Verrett, som også er kjæresten til prinsesse Märtha Louise, lider av en alvorlig nyresykdom og trenger dialysebehandling tre til fem ganger i uken (Røssland, 2021). Verrett medvirket ikke til saken, og ønsket ikke å kommentere artikkelen.

Det er et eksempel på en sak som egentlig hører til privatlivets fred med tanke på helsemessige årsaker, men på grunn av hans virke som selverklært sjaman, mente vi at det var på sin plass å fortelle at han er nyresyk. Han hadde snakket om helse si tidligere, både på sosiale medier og i boka si. Hvis han ikke hadde gjort det, hadde det blitt vanskelig for oss å publisere den saken. (...) Men jeg angrer ikke på at vi publiserte den, og jeg ville egentlig ikke gjort noe annerledes (Andersen, 2023).

Verrett klagde Se og Hør inn til Pressens faglige utvalg for brudd på god presseskikk. Han mente at ukebladet hadde brutt følgende paragrafer i Vær Varsom-plakaten: punkt 3.9 som handler om å opptre hensynsfullt i det journalistiske arbeidet, punkt 4.1 hvor det står skrevet at en skal legge vekt på saklighet og omtanke i innhold og presentasjon, og punkt 4.3 som omhandler at en skal vise respekt for menneskers egenart, og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn. I denne saken fikk Se og Hør medhold. «Utvalget mente oppslaget lå helt i grenseland, men landet på at Verretts virke som selverklært sjaman – som han også tjener penger på – gjør at saken er av klar offentlig interesse» (Røssland, 2021). Leder for Pressens faglige utvalg, Anne Weider Aasen, uttalte følgende da saken var i behandlingsutvalget: «Han har selv oppsøkt oppmerksomhet rundt det, han lever av det driver kommersielt, også overfor sårbare grupper. Det er dette jeg tenker legitimerer å publisere denne opplysningen. Men det er helt i grenseland, det er det» (Røssland, 2021).

4.2 VG Rampelys

4.2.1 Presseetiske dilemmaer

Marcus Husby mener konkurransebildet i kjendisjournalistikken har blitt tøffere, og forteller at de punktene i Vær Varsom-plakaten som generelt alle medier feiler oftest på, er punkt 4.14 og 4.15 om samtidig imøtegåelse og tilsvar.

Husby mener det kan være utfordrende å få samtidig imøtegåelse der aktører de ønsker svar fra rundt kritisk journalistikk gjør seg utilgjengelig, med eller uten vilje. Da blir det en vurdering opp imot at det ikke skal hindre media i å gjøre kritisk journalistikk, noe Vær Varsom-plakaten også er tydelig på i punkt 4.14. I VG Rampelys handler det som oftest om å få kommentarer på løpende nyheter. Et eksempel på dette kan være hvis det kommer ut en dom som redaksjonen gjerne vil ha samtidig imøtegåelse til, men som de ikke alltid får, eller det kan ta lang tid før de får. «Den vurderingen er bestandig vrien, og de avgjørelsene vi må ta rundt publisering i slike tilfeller er nok de vanskeligste for oss» (Husby, 2023).

Også journalistene i VG Rampelys opplever å møte på dilemmaet som omhandler skillet mellom hva som er nødvendig informasjon og hva som er privatlivets fred. Redaksjonen har egne rutiner for publisering av kjendisnyheter, og klare krav på hvem som kan omtales som kjendis og ikke. Husby mener at hvis en person har oppsøkt offentligheten og er et forbilde for unge i dag, for eksempel en influencer, er det viktig for offentligheten å vite hvordan denne personen forvalter statusen sin. «Hvis du som influencer tjener penger på sponsede innlegg på sosiale medier så er det noe av det å oppsøke offentlighet» (Husby, 2023).

I likhet med Se og Hør, skriver VG Rampelys ofte saker om store TV-program og populære profiler. Husby er klar på at det aller meste som skrives om kjendiser er nødvendig informasjon av offentlig interesse. Likevel er det enkelte tema de anser for å være av privatlivets fred og derfor er mer forsiktige med å skrive om, for eksempel helse- og familierelaterte saker. Helse og barn veier som regel tungt når redaksjonen tar avgjørelser rundt en sak. Husby mener disse temaene berører personers privatliv og at de som mediehus derfor har et ansvar i å opptre varsomt og respektere privatlivets fred. De skriver heller ikke saker som omhandler utroskap, med mindre begge parter har lyst til å stå fram med det, og det er satt i en kontekst.

4.2.2 Rutiner og regler for publisering

VG Rampelys har ikke noen egne interne retningslinjer utover punktene i Vær Varsom-plakaten.

De etiske retningslinjene for kjendisjournalistikken i Norge er de samme som retningslinjene for all annen journalistikk, så det er ikke slik at vi har noen andre regler eller retningslinjer enn for eksempel de som skriver om politikk og samfunn. Men vi er jo ofte inne på det som kalles for privatlivets fred, så da gir det noen utfordringer som kanskje ikke andre redaksjoner har i like stor grad (Husby, 2023).

I VG Rampelys gjøres de etiske vurderingene av både ledere og journalister, selv om det er Husby som har det overordnede ansvaret for det som publiseres under Rampelys-redaksjonen. Husby ser og leser igjennom det meste før publisering, med unntak av i helger og på kveldene når han ikke er på jobb. Da er det nyhetssjefen som er på jobb som har ansvar for å ta en siste gjennomgang.

De etiske vurderingene gjøres fra start, og retningslinjene ligger til grunn fra idéstadiet hvor en må vurdere om det kan oppstå eventuelle etiske eller journalistiske dilemma under arbeidet med en sak. Journalistene får ikke publisert en sak uten at noen har lest eller sett igjennom den. Redaksjonen har flere sjekkpunkter og ledd en sak må igjennom før den publiseres. Journalistene sender saken til Husby, som vurderer om den er klar for publisering. Dersom saken er mer kompleks eller sensitiv, vil han konsultere med nyhetssjef før en endelig beslutning tas. Husby mener derfor at dersom det er noe som kan bli etisk utfordrende fra start, vil dette mest trolig bli fanget opp tidlig i prosessen.

De ansatte i redaksjonen har ikke noe etisk kurs de er pålagt til å ta, så det er Husby sitt ansvar at de ansatte kan de etiske retningslinjene. I tillegg til å bruke Vær Varsom-plakaten har VG også en egen etikkhåndbok. Denne boka inneholder retningslinjer og prinsipper for etisk journalistikk, og hjelper de ansatte å navigere gjennom ulike utfordringer i arbeidet. Ved nyansettelser går de også igjennom denne etikkhåndboka og forsikrer seg om at den ansatte er kvalifisert.

4.2.3 Evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter

I mai 2021 publiserte influencer Isabel Raad opprørt en video på Youtube der hun ringer en journalist i VG Rampelys og beskylder dem for å ha lagt ut detaljert informasjon om hennes

nye bolig i Spania, blant annet adressen hennes. Raad ba avisen om å fjerne adressen fra artikkelen, men journalisten påpeker at de ikke har lagt ut noe adresse, kun et bilde av boligen og bydelen rundt, og ville derfor ikke fjerne noe (Franck, 2021).

Jeg mener at den saken var ganske uproblematisk. Vi skrev aldri adressen, men hun synes at det vi hadde lagt ut om hvor hun skulle bo var for detaljert og identifiserende. Vi ga nok ikke fullt medhold i det, men vi endret noe på bildeutsnittet så man ikke fikk se bydelen rundt. Det er ikke sånn at vi ikke er lydhøre når kjendiser eller andre tar kontakt, og hvis vi gjør feil så retter vi opp i det. (...) Jeg mener ikke at vi gjorde en feil der, men vi hørte på hennes tilbakemelding og imøtekom den, det er en lærdom vi tar. Jeg angret likevel ikke på at vi publiserte saken. Hvis vi skulle publisert den i dag hadde vi kanskje beskåret bildet litt mer fra starten av, men bortsett fra det ville jeg ikke håndtert det noe annerledes (Husby, 2023).

5.0 Drøfting

I dette kapitlet skal jeg analysere hovedfunnene ut ifra de tre forskningspunktene, og drøfte dem ved hjelp av relevant teori.

5.1 Presseetiske dilemmaer knyttet til kjendisnyheter

5.1.1 Innhenting av samtidig imøtegåelse

En likhet ved de to redaksjonene er at de begge ser på innhenting av samtidig imøtegåelse som et presseetisk dilemma. Det å få folk til å uttale seg kan, ved flere tilfeller, være utfordrende. Enten fordi personen er vanskelig å få tak i, eller fordi han/hun ikke vil eller kan uttale seg. Likevel er både samtidig imøtegåelse og tilsvar helt nødvendig, og det er to grunnleggende element i journalistisk arbeid. I Vær Varsom-plakaten punkt 4.14 står det skrevet at: «De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger» (Pressens faglige utvalg, 2021). Dette kan være positivt da den angrepne part alltid skal ha mulighet til å forsvare seg. Ingen saker som omhandler kritisk journalistikk, kan publiseres uten at personen som omtales skal være orientert rundt saken.

I enkelte tilfeller kan det være vanskelig å få kontakt med personen som omtales i saken. Enten vedkommende er på ferie eller sitter i et viktig møte på jobb. Aller først er det viktig at journalisten anstrenger seg for å få kontakt med vedkommende (Brurås, 2020, s. 140). Dette kan gjøres ved å ringe flere ganger over flere dager, og prøve å nå fram til personen på andre måter som for eksempel gjennom medarbeidere, bekjente og sosiale medier (Brurås, 2020, s. 140). Likevel finnes det også tilfeller der en kilde bevisst gjør seg utilgjengelig for journalisten. Det kan være fordi kilden ikke ønsker omtale av den aktuelle saken, eller fordi personen kjenner til prinsippet om samtidig imøtegåelse og håper at manglende imøtegåelse fører til at saken ikke publiseres (Brurås, 2020, s. 140). Dette kan være en negativ side ved imøtegåelsesretten da journalisten ikke skal la seg styre av kilden. Både Andersen og Husby mener dette er et kjent dilemma i norsk kjendisjournalistikk. Det er ikke til å legge skjul på at flere kjendiser har et ambivalent forhold til pressen og at enkelte trives svært lite med å bli omtalt i media.

At noen ikke vil uttale seg eller gjør seg utilgjengelig, skal derimot ikke hindre media i å produsere og publisere kritisk journalistikk. Dersom en journalist har gjort gjentatte forsøk på

å få kontakt med kilden uten hell, kan saken likevel bli publisert så lenge journalisten, i teksten, gjør leseren oppmerksom på at det ikke har vært mulig å få personen i tale (Brurås, 2020, s. 140). Både i Se og Hør og VG Rampelys praktiseres denne regelen. Andersen sier også at de gjerne oppsøker svar fra andre involverte, dersom personen de vil ha tak i ikke svarer. Dersom de ikke lykkes med dette, handler det i stor grad om hvor vesentlig, viktig og brennende aktuell saken er.

5.1.2 Skillet mellom nødvendig informasjon og privatlivets fred

Skillet mellom hva som er nødvendig informasjon og hva som anses å være brudd på privatlivets fred, blir også sett på som et presseetisk dilemma ved de to redaksjonene. Kjendisjournalistikk er ofte innom informasjon som er innenfor privatlivets fire vegger. Andersen mener at i hovedsak all informasjon om kjendiser er nødvendig informasjon av stor offentlig interesse. Redaksjoner som publiserer kjendisjournalistikk har, på lik linje som alle andre, et samfunnsoppdrag å fylle og et informasjonsansvar overfor publikum. Publikum har rett til å få vite om saker av samfunnsmessig betydning, enten det er om politikk, økonomi eller kjendiser. I presseetikken kan det være vanskelig å finne klare grenser for hva som hører privatlivet til, i den forstand at det er utenfor offentlighetens interesse (Brurås, 2020, s. 238-239). I mange saker er det derfor helt nødvendig å tenke gjennom hva som hører privatlivet til, og hva som hører hjemme i det offentlige rom.

For både Se og Hør og VG Rampelys er barn ett av de temaene som redaksjonene er forsiktige med å skrive om. At media skal være forsiktig med å omtale barn står også presisert i Vær Varsom-plakaten:

Punkt 4.8: «Når barn omtales, er det god presseskikk å ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barnet. Dette gjelder også når foresatte har gitt sitt samtykke til eksponering. Barns identitet skal som hovedregel ikke røpes i familietvister, barnevernssaker eller rettssaker» (Pressens faglige utvalg, 2021).

Ved omtale av barn i media kan det dukke opp flere vanskelige problemstillinger. Et eksempel på dette kan være hvis en redaksjon vil skrive en sak om en kjent familie, men lar være å publisere for å ta hensyn til barn i sårbar alder eller ta hensyn til eventuelle konsekvenser et barn i familien kan få av en slik medieomtale.

I likhet med barn veier også helse tungt når informantene skal ta avgjørelser i forbindelse med publisering basert på privatlivets fred. Se og Hør mener de sjeldent skriver saker som angår personers helse, men Andersen har likevel eksempler på saker de har skrevet som har omhandlet dette temaet. Et eksempel er saken Se og Hør publiserte i desember 2021 om at sjaman Durek Verrett er alvorlig nyresyk.

Saken fikk mye kritikk i media og blant publikum, og Se og Hør ble klaget inn til Pressens faglige utvalg av Verrett selv, men redaksjonen fikk likevel medhold. I slike tilfeller kan det oppstå vanskeligheter med å skille mellom hva som er nødvendig informasjon og hva som anses å være av privatlivets fred. Denne saken kan bli sett på som brudd på privatlivets fred av helsemessige årsaker. At en person er alvorlig nyresyk hører til privatlivet og skal som hovedregel ikke skrives om med mindre personen selv har oppsøkt offentligheten med det. De vanskelige tilfellene kan oppstå når bestemte forhold i kjendisers privatliv kan ha betydning for hvordan de utøver sitt offentlige virke (Brurås, 2020, s. 246).

Det vil være rimelig å anta at saken om Durek Verrett også kan bli sett på som nødvendig informasjon. Enkelte ganger må personvernet vike for å få fram vesentlig informasjon. Verrett tjener penger på å helbrede og utføre alternativ behandling på andre mennesker, men nyresykdommen hans gir et innblikk i et helseområde hvor han ikke klarer å helbrede sykdom. Personvernet står ikke like sterkt dersom et oppslag avdekker noe som offentligheten faktisk har et berettiget behov for å vite noe om (Brurås, 2020, s. 244). På grunn av den tette forbindelsen mellom Verretts kommersielle tjenester og sykdommen hans, kan det derfor argumenteres for at nyresykdommen hans er informasjon offentligheten bør vite om. «Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk» (Pressens faglige utvalg, 2021). Saken informerer om Verretts sykdom, den belyser et samfunnskritisk tema ved å fortelle om den tette forbindelsen mellom hans virke og sykdommen hans, og den bygget opp til en stor debatt i media.

I mange tilfeller handler det også om hva personen selv gir samtykke til. «Noen kjendiser er mer enn villig til å slippe pressen inn i sitt hjem. Andre setter grensen ved dørtrappa, og har krav på respekt for det» (Brurås, 2020, s. 244). I saken om Isabel Raad i VG Rampelys hadde Raad lagt ut en video på Youtube i forkant der hun viste tydelige bilder av boligen hun skulle flytte til. Hun fortalte hvilken dato hun skulle flytte, og at hun skulle bo der sammen med sin daværende kjæreste. Dermed publiserte VG Rampelys en mer detaljert sak om flyttingen der

de blant annet skrev hvilken by de skulle bo i, og la ut bilder av boligen med bydelen i bakgrunn. Til tross for at kjendiser må akseptere mer oppmerksomhet i media, er det viktig at det foreligger et berettiget offentlig informasjonsbehov før private forhold omtales. I denne saken kan det derfor diskuteres om VG Rampelys hadde et berettiget informasjonsbehov rundt influenserens nye bolig, og en kan sette spørsmål ved hvor stor offentlig interesse det er rundt slik detaljert informasjon. «Terskelen må ikke bli så lav at alle slags småting og bagateller fra privatlivet blir eksponert bare fordi personen er i kategorien «offentlig»» (Brurås, 2020, s. 245). På bakgrunn av dette kan det også diskuteres hvor strenge retningslinjene innad i redaksjonene egentlig er, og i hvor stor grad den enkelte journalist praktiserer dem. Dette skal vi se videre på i neste delkapittel.

5.2 Rutiner og regler for publisering av kjendisnyheter

Det finnes både likheter og ulikheter blant de to redaksjonene når det gjelder rutiner og regler for publisering. En likhet ved de to redaksjonene er at de etiske avgjørelsene gjøres underveis i hele prosessen, og av alle. De etiske vurderingene gjøres i idéfasen, under arbeidet med saken og rett før publisering. «Presseetikken gjelder hele den journalistiske prosessen, fra innsamling til presentasjon av det journalistiske materialet» (Pressens faglige utvalg, 2021). En slik arbeidsprosess kan være positiv da det trolig vil være stor mulighet for at eventuelle vanskelige problemstillinger som kan dukke opp, blir løst tidlig i prosessen. Dermed kan en forhindre både etiske og journalistiske dilemmaer. En negativ side, og et journalistisk dilemma, ved denne prosessen er at enkelte saker trolig kan bli liggende lenge på desken før de blir publisert, eller ende opp med å ikke bli publisert i det hele tatt. Dette grunnet at de etiske vurderingene krever tid og oppmerksomhet, og at journalistene heller vil velge å prioritere lette saker som tar kort tid å produsere og som ikke har de samme etiske problemstillingene.

Tross flere likheter ved redaksjonene når det gjelder rutiner og regler for publisering, finnes det også noen ulikheter. Hos VG Rampelys må sakene alltid igjennom noen sjekkpunkter før publisering. Redaksjonen har flere ledd en sak må igjennom, og journalistene får ikke publisert før disse er oppfylt, og noen har sett igjennom saken. Hos Se og Hør derimot har de ikke noen spesielle kjøreregler journalistene må følge for å få publisert en sak. I denne redaksjonen er det journalisten og reportasjeleder sin oppgave å finne ut om det finnes noen etiske utfordringer som må diskuteres nærmere. Da de ansatte i begge redaksjonene har et ansvar i å ta de etiske vurderingene, blir mange av de store avgjørelsene opp til journalisten

selv. «Den enkelte redaktør og medarbeider har ansvar for å kjenne pressens etiske normer og plikter å legge disse til grunn for sin virksomhet» (Pressens faglige utvalg, 2021).

At mange av avgjørelsene rundt en sak er opp til journalisten selv, kan være positivt da de ansatte får mer frihet i arbeidet sitt, men det kan også være negativt da det kan bli utfordrende for lederne å vite om alle de ansatte kan reglene godt nok og følger de korrekt. Dersom en redaksjon har få interne retningslinjer og kjøreregler å forholde seg til, er det rimelig å anta at det kan oppstå både misforståelser og feilvurderinger rundt de etiske vurderingene av en sak, og dermed også et journalistisk dilemma. På bakgrunn av dette kan det diskuteres i hvilken grad retningslinjene blir fulgt, og om de alltid blir tolket på riktig måte. Likevel sier begge informantene at de sjelden ansetter folk uten erfaring innenfor presse og journalistikk, og at de aller fleste derfor er godt kjent med norsk presseetikk fra før av. Dette kan anses som positivt da det viser at redaktørene setter høye krav, og har stor tillit til sine ansatte.

Både Se og Hør og VG Rampelys følger Vær Varsom-plakaten. Til forskjell fra Se og Hør, er VG Rampelys underlagt å følge VGs egen etikkhåndbok, som supplerer Vær Varsom-plakaten. Denne er de ansatte godt kjent med, og plikter å følge under hele arbeidsprosessen. Det kan være positivt for redaksjonen å ha en egen etikkhåndbok da de ansatte lettere kan bli kjent med retningslinjene og bruke disse videre i arbeidsprosessen. På denne måten kan redaksjonen unngå misforståelser og feilvurderinger av regler og rutiner, og dermed også unngå journalistiske dilemmaer. På den andre siden er det ikke umulig å tenke seg at VGs etikkhåndbok også kan føre til forvirring blant de ansatte om hvilke retningslinjer de skal følge, da etikkhåndboka kun er et supplement til Vær Varsom-plakaten.

5.3 Evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter

Både Isabel Raad og Durek Verrett er store profiler på TV og sosiale medier, og et fellestrekk ved disse personene er at de begge har valgt å søke offentlighetens lys. Isabel Raad er en influenser og TV-personlighet, og har over 300 tusen følgere på Instagram. Durek Verrett omtaler seg som sjaman, og har skrevet bøker og deltatt i TV-program. Både fra en presseetisk og juridisk synsvinkel er en tydelig på at offentlige personer, og dermed også kjendiser, har mindre krav på beskyttelse av sitt privatliv enn andre (Brurås, 2020, s. 243). Derfor må de også akseptere offentlig oppmerksomhet og medieinteresse i større grad enn andre mennesker. Men skal kjendisene akseptere dette til enhver grad? Pressens faglige utvalg har i en rekke uttalelser slått fast at personer som selv har søkt offentligheten, må tåle en

nærgående oppmerksomhet fra media. Norsk presse har et samfunnsoppdrag og informasjonsansvar, og publikum har rett til å få vite om saker av samfunnsmessig betydning. Det betyr likevel ikke at kjendiser skal måtte finne seg i å få blottlagt hele sitt privatliv for offentligheten. For kjendiser gjelder også prinsippet om en «privat sfære» som de skal ha lov til å holde utenfor offentlighetens rampelys (Brurås, 2020, s. 243).

Saken om Durek Verrett i Se og Hør, og saken om Isabel Raad i VG Rampelys er begge eksempler på tilfeller hvor redaksjonene har måttet ta stilling til et etisk dilemma, og hvor redaktørene må stille seg spørsmålet «er dette nødvendig informasjon eller er det av privatlivets fred?». De har likevel valgt å publisere sakene. Dette tyder på at argumentet om nødvendig informasjon og offentlig interesse har vunnet fram. En hovedregel er at en kjendis fritt må kunne omtales i media, men at det ved en eventuell eksponering og identifikasjon av involverte enkeltpersoner må legges stor vekt på hva de selv ønsker (Brurås, 2020, s. 242). Likevel er det redaktøren eller redaksjonen som til slutt får avgjøre hva som skal publiseres og ikke.

På bakgrunn av dette kan en stille seg spørsmålet: «hvor går grensa mellom hva som kan skrives om kjendiser i norsk media og ikke?». «Det er vanskelig å si noe generelt og samtidig klart om hvor grensen går når det gjelder eksponering av offentlige og kjente personer» (Brurås, 2020, s. 244). Det er som oftest flere synsvinkler på slike dilemmaer og de må derfor vurderes opp mot ulike argumenter. Det er også delte meninger om dette innad i pressen. Både Se og Hør og VG er forsiktige med å skrive om sårbare temaer som helse og utroskap, og tar hensyn til barn. Likevel finnes det eksempler på publiserte saker som anses å være av privatlivets fred, men som er blitt publisert grunnet at andre argumenter i avgjørelsen har veid tyngre.

6.0 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg diskutert dekningen av kjendisnyheter i Se og Hør og VG. Konklusjonene bygger på funn gjennom teori, kvalitative intervju og drøfting, og jeg kom frem til disse ved hjelp av tre ulike forskningspunkter: presseetiske dilemmaer knyttet til kjendisnyheter, rutiner og regler for publisering av kjendisnyheter, og evaluering av kritikk knyttet til kjendisnyheter. Videre har jeg prøvd å finne et svar på problemstillingen:

«Hvilke etiske og journalistiske dilemmaer kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter?»

De etiske dilemmaene som kan oppstå i redaksjoner som publiserer kjendisnyheter, er ifølge informantene utfordringer knyttet til å hente inn samtidig imøtegåelse, og avveiningen når det gjelder hva som er av vesentlig offentlig interesse, og hva som er brudd på privatlivets fred. Informantene forteller om viktigheten av at kjendiser som omtales i media alltid skal få muligheten til å uttale seg. De beskriver også viktigheten av å ta hensyn til kjendisers privatliv. Dersom dette ikke er mulig, må redaksjonene avgjøre om saken skal publiseres eller ikke, basert på hvor viktig, vesentlig og aktuell saken er. Ifølge informantene og funnene mine i oppgaven, er et eksempel på et journalistisk dilemma som kan oppstå, knyttet til usikkerheten ved å ikke alltid vite om de ansatte kan reglene og følger disse korrekt. Et annet journalistisk dilemma som kan oppstå er at enkelte saker ikke alltid blir publisert, eller det tar lang tid før de blir publisert, grunnet at saken innebærer noen etiske vurderinger som krever mye tid og oppmerksomhet. Informantene forteller om viktigheten av at hver redaksjon har tydelige retningslinjer, og at de ansatte er godt kjent med hvilke regler og rutiner som gjelder ved innhenting og publisering av kjendisnyheter.

I det jeg avslutter denne oppgaven er det fortsatt mye jeg ville likt å sett mer på. Det hadde vært interessant å følge opp undersøkelsen ved å finne ut hvor mange fellelser som er blitt gjort i Pressens faglige utvalg innenfor kjendisnyheter de siste årene, og videre finne svar på hvordan det journalistiske arbeidet sviktet i de enkelte sakene. Her kunne en også funnet ut om fellelsene i Pressens faglige utvalg har en sammenheng med de etiske dilemmaene som Andersen og Husby forteller om. Ved å få et nærmere innblikk i disse sakene, vil en kunne grave dypere inn i de presseetiske problemstillingene rundt kjendisjournalistikk, og komme frem til interessante funn.

7.0 Litteraturliste

Brurås, S. (2020). *Etikk for journalister* (6. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Dahlum, S. (2021, 09. mars). *Validitet*. Store norske leksikon. <https://snl.no/validitet>

Datatilsynet (2019, 17. juli). *Hva er personvern?* Datatilsynet.

<https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/hva-er-personvern/>

Elden, J. C., (2022, 17. november). *Privatlivets fred*. Store norske leksikon.

https://snl.no/privatlivets_fred

Franck, C. (2021, 25. mai). Isabel Raad i tårer etter VG-oppslag: – Har søkt offentligheten med denne flyttingen, svarer avisen. *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/livsstil/isabel-raad-i-tarer-etter-vg-oppslag-har-sokt-offentligheten-med-denne-flyttingen-svarer-avisen/s/12-95-3424131561>

Grunnloven. (1814). *Kongeriket Norges Grunnlov*(LOV-1814-05-17). Lovdata.

<https://lovdata.no/lov/1814-05-17-bm>

Menneskerettsloven. (1999). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett*(LOV-1999-05-21-30). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30>

Nilstun, C. (2021, 07. november). *Kjendis*. Store norske leksikon. <https://snl.no/kjendis>

NOU 2009:1. (2009). *Individ og integritet – Personvern i det digitale samfunnet*. Kommunal- og distriktsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2009-1/id542049/>

Pihl, R. (2021, 07. november). *Influenser*. Store norske leksikon. <https://snl.no/influenser>

Pressens faglige utvalg. (2021, 01. januar). *Vær Varsom-plakaten*. Pressens faglige utvalg.

<https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>

Røssland, V. H. (2022, 28. september). PFU: – Se og Hør har ikke brutt god presseskikk i omtalen av Durek Verrett. *Nettavisen*.

<https://www.nettavisen.no/livsstil/pfu-se-og-hor-har-ikke-brutt-god-presseskikk-i-omtalen-av-durek-verrett/s/5-95-674786>

Røssland, V. H. (2021, 17. desember). Se og Hør erfarer: Durek Verrett lider av alvorlig nyresykdom. *Nettavisen*.

<https://www.nettavisen.no/livsstil/se-og-hor-erfarer-durek-verret-lider-av-alvorlig-nyresykdom/s/12-95-3424220946>

Vøllo, M. (2020, 20. januar). *Slik lager du en intervjuguide*. Prospera Stiftelsen.

<https://prosperastiftelsen.no/verktoy-slik-lager-du-en-intervjuguide/>

Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O., Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Vedlegg 1: Intervjuguide

Del 1: Informasjon om intervjuobjektet

- Hvor gammel er du?
- Hva slags utdanning har du?
- Hvor lenge har du jobbet i den redaksjonen du jobber i nå?
- Har noe endret seg i løpet av tiden du har jobbet der? For eksempel de etiske retningslinjene dere tar utgangspunkt i?

Del 2: Redaksjonens interne retningslinjer

- Hvordan ser prosessen ut fra nyheten lander på ditt bord til den publiseres?
- Når i prosessen, og av hvem, gjøres de etiske vurderingene før publisering?
- Har dere egne kurs i etiske retningslinjer for nyansatte?
- Hvilke punkter i Vær Varsom-plakaten er dere mest opptatt av med henblikk på publisering av kjendisnyheter?
- Er det andre punkter man tar mer hensyn til i dekingen av kjendiser sammenlignet med «vanlige folk»?
- Hvilke kriterier ligger til grunn i deres redaksjon for hva som er nødvendig informasjon, og hva som er «brudd på privatlivets fred»?
- Er dette skrevne, interne regler, eller noe «alle bare vet»?
- Hvordan kan man være sikker på at reglene følges korrekt?
- Hvilke typer kjendissaker publiserer dere ikke? Og hvorfor?
- Hva mener du at publikum har rett til å få vite, og ikke, om en offentlig person?

Del 3: Etiske og journalistiske dilemmaer

- Hvilke etiske dilemmaer har dere opplevd i forbindelse med publisering av kjendisnyheter?
- Hvilke journalistiske dilemmaer har dere opplevd i forbindelse med publisering av kjendisnyheter?
- Det finnes flere eksempler på saker dere har skrevet om kjendiser der kjendisen mener redaksjonen har gått for langt, hvordan stiller du deg til dette?
- Hvordan kan dere eventuelt forhindre slike situasjoner?
- Hvordan ville du ha håndtert en slik situasjon hvis den hadde oppstått i dag med den lærdommen du nå har?